

اهمیت و آثار نماز در زندگی انسان

تالیف:

شهین جعفری

انتشارات قانون یار

۱۳۹۵

سرشناسه	: جعفری، شهین، ۱۳۵۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: اهمیت و آثار نماز در زندگی انسان/ تالیف شهین جعفری.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات قانون یار، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۸ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۷۷-۱۲-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: نماز -- تاثیر
موضوع	: Salat -- Influence
موضوع	: نماز
موضوع	: Salat
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ الف۷۵۳ج/۱۸۶BP
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۱۸۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۲۴۶۰۷۵

انتشارات قانون یار

اهمیت و آثار نماز در زندگی انسان

تألیف: شهین جعفری

ناشر: قانون یار

ناظر فنی: محسن فاضلی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ تومان

شابک: 978-600-8077-12-1

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲

تلفن: ۶۶۹۷۳۹۶۰ کتابفروشی رسولی (چراغ دانش سابق)

اهداف موسسه قانون یار

(داوطلبان آزمون های حقوقی حتما بخوانند)

با عنایت به اینکه موسسه قانون یار به اولین هدف خویش در خصوص تالیف کتب آموزشی و کمک آموزشی به صورت کتاب نموداری به همراه دی وی دی صوتی تدریس رسید و مورد توجه تمامی داوطلبان آزمون های حقوقی (مخصوصا آزمون وکالت) قرار گرفت و از طرفی مورد انتقاد دیگر موسسات قرار گرفتیم ، نشان از پیشرفت و موفقیت در این رشته آموزشی می باشد. اما اهداف اصلی موسسه قانون یار به اینجا ختم نمی گردد. در خصوص اهداف بعدی این موسسه باید گفت، از آنجایی که هیات علمی موسسه ما بدین سبک توانست نیاز تمامی دانشجویان و داوطلبان آزمون های حقوقی را از مراجعه به کلاسهای حضوری دیگر موسسات و پرداخت هزینه های گزاف و غیر وجدانی معاف نماید در همین راستا هدف دیگر موسسه قانون یار اخذ مجوز لازم از وزارت علوم و فناوری و تحقیقات جهت برگزاری کلاسهای حضوری با هزینه شهریه عادلانه و منصفانه می باشد که ان شا الله در آینده بتوانیم به همین روال با دریافت هزینه ناچیزی از داوطلب ((بر خلاف شهریه سنگین و غیر اخلاقی دیگر موسسات)) در راستای برگزاری کلاسهای حضوری گام برداریم.

از دیگر اهداف موسسه قانون یار و اعضای هیات علمی آن می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱. برنامه ریزی هدفمند و مفید به صورت رایگان برای خریداران کتب و سی دی های صوتی تدریس موسسه قانون یار
۲. تدریس صوتی و نموداری تمامی دروس و کتب رشته حقوق در قالب کتب نموداری و صوتی در آینده نزدیک
۳. تالیف کتب صوتی و تمام نموداری رفع تمامی مشکلات حقوقی وکلا ، قضات و اساتید دانشگاه ها
۴. برگزاری کلاسهای تدریس تصویری در تمامی مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری
۵. برگزاری آزمون های آزمایشی حضوری و اینترنتی در آینده ای نه چندان دور
۶. تالیف کتب صوتی تست های معتبر ادوار گذشته در آزمون های حقوقی
۷. تالیف کتاب صوتی ترمینولوژی حقوق (کاملا ضروری و مهم)
۸. قانون خوانی تمامی قوانین موجود و حاکم در ایران
۹. تدریس صوتی رایگان تمام دروس مهم آزمون
۱۰. ارائه مشاوره تحصیلی رایگان در آینده

کتاب موسسه قانون یار را اول مقایسه، سپس خرید نمایید

((توجه: دی وی دی صوتی تدریس اساتید با کیفیت فوق العاده بالا و به صورت کاملاً رایگان عرضه می گردد تا تمامی حقوقدانان بتوانند از امتیازات و بار علمی اساتید موسسه بدون پرداخت هزینه ای اضافی استفاده نمایند.))

آینده از آن ماست

((با ارسال عدد ۲۰ به سامانه پیامکی موسسه به شماره ۵۰۰۰۱۰۰۹۰۰۸۰۰ عضو خبرنامه پیامکی موسسه قانون یار

شوید))

فهرست مطالب

۱۱.....	فصل اول
۱۱.....	کلیات و اهمیت نماز و جایگاه آن در زندگی انسان
۱۳.....	مقدمه
۱۳.....	فلسفه نماز
۱۶.....	فلسفه قبله
۲۰.....	روح و حقیقت نماز
۲۳.....	معنای واژگانی نماز
۲۴.....	جایگاه نماز در اسلام
۲۴.....	آثار اجتماعی نماز
۲۹.....	نماز بارزترین مصداق ذکر خدا
۳۰.....	آیا نماز انسان را از زشتی باز می‌دارد؟
۳۳.....	آفات و موانع آثار نماز
۳۳.....	الف - اکتفا به صورت و ظاهر نماز:
۳۵.....	ب - عدم اخلاص و حضور قلب:
۳۸.....	- استخفاف و سبک شمردن نماز:
۴۰.....	د - عدم مداومت در نماز:
۴۱.....	اهمیت و آثار نماز در اسلام
۴۱.....	۱ - ارزش و جایگاه نماز
۴۴.....	۳ - نماز اولین فریضه الهی
۴۵.....	۴ - نماز اولین عمل خیری که نزد خدا بالا می‌رود
۴۶.....	۵ - نماز اولین پرسش در قبر
۴۷.....	۶ - برتری نماز بر سایر اعمال آدمی
۴۹.....	۷ - نماز آخرین وصیت انبیاء و اولیاء الهی
۵۰.....	۸ - نماز یعنی تمام دین
۵۲.....	۹ - نماز و رابطه آن با حاکمیت دینی
۵۳.....	۱۰ - نماز مهمترین وسیله تقرب به خدا
۵۴.....	۱۱ - قرآن و نماز دو سفره الهی در زمین
۵۵.....	۱۲ - نماز موجب گشایش مشکلات دنیا
۵۷.....	۱۳ - نماز باعث بخشش گناهان
۵۸.....	۱۴ - نماز عامل نجات از عذاب الهی
۶۰.....	۱۵ - نماز بازدارنده زشتی‌ها
۶۱.....	۱۶ - عنایت الهی به نمازگزار
۶۱.....	۱۷ - آثار نماز در عالم قبر
۶۲.....	عذاب تاریکین نماز

۶۲.....	سختی دنیا و ترک نماز .....
۶۶.....	۱- برتری سگ بر خوک: .....
۶۸.....	۲- برتری خوک بر کافر: .....
۶۹.....	۳- برتری و امتیاز کافر بر منافق: .....
۷۰.....	۴- امتیاز و برتری منافق بر تارک الصلاه: .....
۷۱.....	موانع کمال نماز: .....
۷۱.....	۱- شرب خمر .....
۷۳.....	۲- خودداری از بول در حال نماز .....
۷۴.....	۳- پرخوری باعث کسالت از اقامه نماز است .....
۷۵.....	۴- ریا و خودنمایی در نماز .....
۷۷.....	نماز در ادیان .....
۷۷.....	نماز روش همه انبیای الهی .....
۷۹.....	نماز در آئین زرتشت .....
۷۹.....	قبله در آئین زرتشت .....
۸۰.....	نحوه وضو ساختن پیروان زرتشت .....
۸۰.....	نماز پنجگانه در کیش زرتشت .....
۸۰.....	شرایط درستی نماز .....
۸۱.....	نماز در شریعت حضرت موسی(علیه السلام) .....
۸۱.....	شرایط و مقدمات نماز .....
۸۳.....	نماز در شریعت عیسی(علیه السلام) .....
۸۴.....	روح عبادت در مذاهب چین و ژاپن .....
۸۵.....	نماز در اسلام .....

۸۹..... فصل دوم .....

۸۹.....	فلسفه ی وجودی نماز از دیدگاه قرآن و حدیث .....
۹۱.....	مقدمه .....
۹۲.....	آثار و فواید نماز: .....
۹۳.....	۱- آثار و فواید معنوی و اخروی: .....
۹۳.....	۲- آموزش گناهان: .....
۹۴.....	۳- نماز کلید بهشت: .....
۹۴.....	۴- رستگاری: .....
۹۴.....	۵- اجابت دعا: .....
۹۴.....	۶- دوستی خدا: .....
۹۵.....	۷- دوری از فساد: .....
۹۵.....	۸- دوری از تکبر: .....
۹۵.....	۹- رهایی از دنیا: .....
۹۶.....	۱۰- نشاط روح: .....
۹۶.....	آثار و فواید دنیوی نماز .....

۱- ایجاد تکیه گاهی مطمئن:	۹۶
۲- آرامش قلب:	۹۶
۳- عزت نفس:	۹۶
۴- اتحاد:	۹۷
۵- نظم و انضباط:	۹۷
۶- نظافت و پاکیزگی:	۹۷
۷- رعایت حقوق دیگران:	۹۷
۸- احترام به پدر و مادر:	۹۸
۹- رعایت پوشش اسلامی:	۹۸
۱۰- استحکام بنیان خانواده:	۹۸
۱۱- جلب اعتماد مردم:	۹۸
۱۲- آشنایی با مسائل سیاسی و اجتماعی جهان:	۹۸
۱۳- آرامش روانی:	۹۹
نماز از دیدگاه اندیشمندان مسلمان و غربی	۹۹
نماز از دیدگاه فیض کاشانی	۱۰۲
نماز از دیدگاه اندیشمندان غربی	۱۰۲
یافته های علمی درباره نماز	۱۰۳
تأثیر نماز بر سلامت کلیه ها	۱۰۷
تأثیر نماز بر بیماری فشار خون	۱۰۹
تأثیر نماز بر بیماری افسردگی	۱۱۰
تأثیر نماز بر آرامش عضلات	۱۱۲
تأثیر نماز بر بیماری فشار خون	۱۱۳
تأثیر نماز بر عفونت کلیه و مجاری ادراری	۱۱۴
تأثیر نماز بر ایمنی حواس	۱۱۶
تأثیر نماز بر بیماریهای پوست	۱۱۷
منابع و مآخذ	۱۱۹

فصل اول

کلیات و اهمیت نماز و جایگاه آن در زندگی انسان

مقدمه

نماز یکی از واجبات عملی اسلام است که به عنوان ستون دین در شریعت اسلامی مطرح می‌باشد. اما به راستی چرا نماز را ستون دین می‌گویند و چرا این قدر در اسلام به آن اهمیت داده شده است؟ وقتی که خوب به جنبه‌های مادی و معنوی نماز بنگریم خواهیم دید که چه اسراری در آن نهان است. و چه نکته‌هایی عمیق در زندگانی انسان در آن گنجانیده شده است. دستور خداوند به نماز، نوعی لطف و رحمت و راهنمایی است که ما را به کمال می‌رساند. مثلاً وقتی پدر و مادر، فرزندشان را به درس خواندن امر می‌کنند، به سود خود فرزند است و سعادت او را می‌خواهند و این امر از روی محبت به فرزند است و گرنه به درس خواندن او نیازی ندارند. البته این‌جا مجال این نیست که در مورد این امر بزرگ و این اقیانوس معرفت اسلام به تفصیل سخن بگوییم و گرچه نماز چیزی نیست که فلسفه‌اش بر کسی مخفی باشد، ولی به صورت خلاصه نکاتی چند را در مورد حکمت و فلسفه نماز در متون آیات و روایات اسلامی بیان برمی‌شماریم.

فلسفه نماز

بحث درباره فلسفه و حکمت نماز در واقع آشنایی با اسرار و رموزی است که در این عمل عبادی نهفته است این نکته برای ما بسیار روشن است که هرگز خداوند متعال هیچ دستوری را بدون حکمت و علت بر بنده‌اش واجب نمی‌سازد اگر حکمی از جانب او رسد یا واجب است و یا حرام و یا مستحب است و یا مکروه.

در اعمال واجب مصلحت شدید نهفته است و در حرام مفسده شدید در مستحب و مکروه، مصلحت و مفسده وجود دارد و لیکن چون مصالح و مفاسدشان زیاد نبوده به حد وجوب و حرمت نرسیده است. و به همین خاطر خداوند در مستحب و مکروه امر و نهی نکرده است. اما در واجب و حرام خداوند بنده‌اش را الزام به انجام و ترک فعل نموده است. این

مطلب برای ما پر واضح است که خداوند چون مصالح بندگان خود را میخواستہ آنها را مکلف به انجام برخی از اعمال کرده است.

برای ما تردیدی روا نیست و از حیث روحیه تعبد و تسلیم پذیری در مقابل پروردگار این امر پذیرفته است اما در اینجا می‌خواهیم جهت عقلی قضیه برای ما روشن گردد چون بحث ما درباره فلسفه نماز است و فلسفه هر چیزی یعنی تبیین عقلی آن چیز.

وقتی لفظ فلسفه به کلمه ای اضافه شود به همین معنا خواهد بود. مثلاً فلسفه روزه، فلسفه حج، فلسفه وضو و فلسفه جهاد. بنابر این در اینجا می‌خواهیم برای پرسشهای نماز پاسخ عقلی و منطقی ارائه نمائیم.

چرا باید نماز خواند؟ حقیقت نماز چیست؟ معنای رکوع و سجود چیست؟ چرا باید پیشانی به زمین گذاشت؟ دست به قنوت برداشتن به چه معناست؟ و سئوالاتی از این قبیل مطالبی هستند که باید توضیح داده شوند که ما بصورت مجمل و فشرده راز و رمز و فلسفه وجودی هر یک از اجزای نماز را بیان خواهیم داشت نخست به فلسفه اصل نماز اشاره میکنیم.

تمام پدیدههای نظام هستی معلول و مخلوق ذات حق بوده و منشأ آفرینش آنها خالق قادری است که هستی از او نشأت گرفته است. همه موجودات از جمله انسان از فیض حق وجود یافته‌اند. و نه تنها در مقام حدوث بلکه در مقام بقاء نیازمند و محتاج اویند.

یعنی خداوند نه تنها نعمت وجود را به موجودات اعطا نموده است بلکه ربوبیت و سرپرستی آنها را نیز عهده‌دار گشته است پس خدا هم خالق است و هم رب، و همه موجودات به خالقیت و ربوبیت او اعتراف دارند.

یسبح لله ما فی السموات وما فی الارض الملك القدوس العزيز الحکیم. «تسبیح می‌گوید خدا را آنچه در آسمانها و در زمین است آن پادشاه پاک عزیز حکیم را» (۱ - سوره مبارکه جمعه، آیه 1)

انسان که اشرف کائنات است بر اساس فطرت به ربانیت او مقرر و معترف است و هرگونه شرک را از او نفی می‌کند و لازم است که فقر خویش و غنای خالق، کوچکی خود و عظمت رب را اظهار نماید و رمز نماز در همین است که بنده اظهار عبودیت و بندگی نماید. چنانچه در کلام گوهر بار امام رضا(علیه السلام) آمده است که: *عَلَى الصَّلَاةِ أَنَّهَا اِقْرَارٌ بِالرَّبُوبِيَّةِ لِلَّهِ - عَزَّ وَجَلَّ - وَخُلْعُ الْاِلْدَادِ وَقِيَامٌ بَيْنَ يَدَيِ الْجَبَّارِ جَلَّ جَلَالُهُ بِالذَّلِّ وَالْمَسْكَنَةِ وَالْخُضُوعِ وَالْاِعْتِرَافِ.* «علت نماز اقرار به ربوبیت خدا و نفی هرگونه شریک برای او و ایستادن با خضوع و کوچکی و بیچارگی در پیشگاه خداست» (میزان الحکمه، ج ۵ ص ۳۷۶).

از آن جهت که آدمی مرکب از عقل و شهوت است و نیز در فرمان برداری او هیچ گونه جبری وجود ندارد بلکه با اختیار زندگی میکند قطعاً دارای معاصی و گناهان هم هست پنج بار ایستادن در مقابل خداوند در حال نماز به معنای اعتراف به گناه و درخواست آمرزش گناهان و طلب مغفرت در مقام عمل است.

پس «نماز، ایستادن با اعتراف به گناه و درخواست آمرزش گناهان پیشین و نهادن صورت بر زمین پنج نوبت در شبانه روز با عظمت خدا، همراه است» (میزان الحکمه، ج ۵ ص ۳۷۶). و چون هوای نفس هر لحظه او را به غفلت و سرکشی سوق می‌دهد و به غرور و خود خواهی دعوت میکند و به افزون طلبی و تمامیت خواهی فرا می‌خواند باید در مقابل آن، عاملی باشد بسیار قوی و نیرومند که جلوی این رذایل را سد نموده و او را به سمت عزت و عظمت انسانی سوق دهد که آن نماز است چون نماز تنها عنصر بازدارنده از ذمائم اخلاقی است. چنانچه در حدیث آمده است که «نماز موجب یاد خدا و دوری از غفلت و سرکشی و باعث خشوع، فروتنی و خواهان طلب افزایش معنوی و مادی است» (میزان الحکمه، ج ۵ ص ۳۷۶).

و چون در سرشت آدمی نسیان و فراموشی عجین است هر لحظه بیم آن میرود که انسان خود و آفریدگارش را به باده نسیان و فراموشی سپرده و طغیان و سرکشی را پیشه خود سازد و

عمری را در حیوانیت و پستی سپری سازد و کمال و انسانیت خویش را در حیات حیوانی ببیند اینجاست که: «نماز او را به مداومت بر ذکر خدا در شب و روز بر می‌انگیزاند تا بنده، مولی و مدبر و آفریدگار خود را فراموش نکند چرا که فراموشکاری، باعث طغیان و سرکشی خواهد بود» (همان مأخذ).

وبالآخره اینکه فلسفه نماز، حضور در پیشگاه ربوبی و اظهار بندگی و عبودیت و اقرار به ربوبیت پروردگار و جاودانگی بر آن ذاتی است که موجب میشود بنده در پی اصلاح و سعادت خویش برآید و به کمال انسانی خود دست یابد. «انسان در حال نماز در محضر خدا و به یاد خداست و همین حالت او را از معاصی بازداشته و از همه تباهیها و تاریکیها او را مانع میشود»

فلسفه قبله

حالت نماز از بهترین حالات روحانی و معنوی انسان در تمام لحظات عمرش بحساب می‌آید بنده خود را به تمام معنی آماده می‌سازد تا با معبود خویش سخن بگوید. عبد وقتی در مقابل معبود خویش قرار می‌گیرد و مهیای سخن گفتن با او می‌گردد احساس می‌کند که باید آدابی را در نظر بگیرد و با حفظ آن آداب با او سخن بگوید چنانچه در عرف اجتماعی هم چنین است.

یکی از آداب این حالت معنوی و ملکوتی، قیام در مقابل کعبه است، محلی که جلوه‌های از حق در آن تجلی یافت و نمونه‌های از تصویر کعبه حق در بیت المعمور در این سرای مادی در آن مکان ظهور یافت. لذا فرمان رسید به آنان که می‌خواهند از دنیای اِدبار نموده و قلب خویش را از همه امور سرگرم کننده آن بازداشته و با انقطاع از ملعبه‌های خلق وصال به حق پیدا نمایند به قبله اقبال نمایند تا شاید بدان واسطه نورانیت قلبشان به وجود جسمانی و مادی آنان تسری یافته و قدرت حق را با خلافتی که از قبل او بعهده دارند در زمین ظاهر سازند. چنانچه از امام صادق (علیه السلام) منقول است که فرمودند: «هرگاه برای نمازی رو به قبله

ایستادی از دنیا و آنچه در آن است و مردم و آنچه در آنند مأیوس باش و قلبت را از هر چیز که تو را از خدا غافل می کند خالی کن و با چشم دل عظمت خدا را نظاره کن» (میزان الحکمه، ج ۵ ص ۳۹۶).

و قیام مقابل کعبه در حال نماز باید یادآور ایستادن انسان در مقابل عظمت الهی‌اذا استقبال المصلی القبلة استقبال الرحمان بوجهه لا إله غیره.

«آنگاه که نمازگزار روی به قبله می ایستد روی به آن خدایی ایستاده است که جز او خدایی نیست» (میزان الحکمه، ج ۵ ص ۳۷۶۲).

در واقع رو کردن به قبله به معنای بردن دل بدانجاست یعنی سپردن دل به صاحب‌دل است که گناه را از او باز دارد و در مسیر کمال سیر دهد بنابراین این استقبال ظاهری به کعبه باید با توجه باطنی بدان همراه باشد و الا نماز، او را سودی نبخشد. «حاتم اصم را از نمازش پرسیدند در جواب گفت: چون وقت نماز آید وضو سازم و به موضع نماز روم پس برای نماز کعبه را در میان دو ابروی خود فرض می کنم و صراط را زیر دو قدم خود و بهشت را بر راست و آتش را از چپ و ملک الموت را پشت سر و آن نماز را آخرین نماز خود پندارم و با خوف و رجا، با خضوع و خشوع و اخلاص آن را انجام دهم» (احیاء العلوم، ج ۱ ص ۳۳۹).

پس استقبال به قبله در حال نماز به معنای استدبار دل از غیر خداست. و اعراض از قبله به معنای استقبال به غیر اوست. و به همین خاطر توجه به قبله در نماز از واجبات شمرده شده و روی گردانی از آن از محرمات به حساب آمده چنانچه پیامبر (صلی الله علیه و آله وسلم) فرمودند: «آیا آن کس که در نماز صورتش را از قبله بر می‌گرداند نمی‌ترسد از اینکه خداوند او را مسخ نماید و صورتش را مبدل به صورت حمار کند» (المحججه البیضاء، ج ۱ ص ۳۸۲).

گفتن تکبیر به معنای ورود در حریم معنوی نماز است و با تعظیم و تکبیر در شروع نماز خداوند او را تکریم و تعظیم نماید و او را نزد بندگان دیگرش بزرگ بدارد چون او با بیان الله

اکبر نه تنها خالق خویش را بزرگتر دانسته بلکه از او نفی شرک نموده است. و این مضمون کلام گوهر بار امام حسن عسکری (علیه السلام) است که فرمودند: «هنگامی که نماز گزار دو دستش را جهت گفتن الله اکبر بالا برد و ثنای خدا گوید خدای تعالی به ملائکه خود چنین فرماید: ای عبادت کنندگان من آیا نمی بینید بندهام را که چگونه مرا بزرگ و عظیم شمرد و از شریک و تشبیه و نظیر پاک دانست و دستش را بلند کرد و دوری جست از گفته های دشمنان من که برای من شریک قائلند

شما را شاهد می گیرم به درستی که به زودی من او را در دار جلالم بزرگ و عظیم خواهم کرد و پاک می گردانم او را در پاکیزگی دار کرامتم و او را از گناهان پاک می سازم و از عذاب جهنم و آتش آن او را حفظ می کنم» (بحار الانوار، ج ۸۲ ص ۲۲۱).

و شاید سرّ بالا بردن دستان به هنگام تکبیر (الله اکبر) نفی همه امور دنیوی و قدرتهای پوشالی و یا نفی همه اوصاف مادی از اوست. چنانچه از علی (علیه السلام) منقول است که فرمودند: وجه دیگر «الله اکبر» این است که کیفیت و چگونگی را از او نفی م کند گویی اذان گوینده می گوید: خداوند والاتر از آن است که وصف کنندگان صفت او را ادراک کنند» (بحار الانوار، ج ۸۱ ص ۱۳۱).

گفته می شود همین که وقتی بندهای تکبیره الاحرام نماز را بگوید خداوند به او توجه کند و فرشته ای را مأمور کند که ثواب همه اجزای نماز را به دست او سپارد و او را نزد خود عزیز دارد و مشمول عزت خود گرداند و در قلب او اثر کبریائی خویش را نمایان سازد اگر ذکر تکبیر او از روی صدق و صفا باشد.

ولی اگر در قلب او چیزی باشد که از حقیقت معنای تکبیر بازش دارد خداوند او را از حلاوت و شیرینی یاد خود محروم می سازد و از قرب به خود و شادمانی مناجات محجوب سازد. امام صادق (علیه السلام) را در این باره کلام زیبایی است که فرموده ایشان چنین است: «پس به هنگام نماز دل خود را بیازمای اگر شیرینی نماز را و در عمق جان، سرور و بهجت آن

رامی یابی و دلت از راز و نیاز با او شادمان است و از گفتگو با او لذت میبرد بدان که خداوند، تو را در تکبیری که بر زبان راندهای تصدیق فرموده است و گر نه بدان فقدان لذت مناجات و محرومیت از شیرینی عبادت دلیل بر این است که خداوند تو را در گفتن تکبیرات دروغگو دانسته و از درگاه خود رانده است» (مصباح الشریعه، باب ۱۸).

و اینکه چرا گفتن هفت تکبیر در ابتدای نماز دارای ثواب و فضیلت است هشام بن حکم گوید از امام موسی کاظم (علیه السلام) پرسیدم امام در پاسخ فرمودند: «ای هشام خدا آسمانها را هفت، زمین را هفت و حجابها را هفتگانه آفرید پس چون پیامبر (صلی الله علیه و آله وسلم) را به معراج برد و قرب او به پروردگارش به اندازه فاصله دو کمان یا نزدیکتر شد یک حجاب از حجابهایش برداشته شد پیامبر (صلی الله علیه و آله وسلم) تکبیر گفت و آغاز نمود به گفتن کلمات افتتاحیه نماز، پس چون حجاب دوم برایش برداشته شد تکبیر گفت و به همین منوال گذشت تا به هفت حجاب رسید پس آن جناب هفت تکبیر گفت بدین علت برای افتتاح نماز هفت تکبیر گفته می شود».

آنچه در اسرار سلام بیان شد در حدیث طولانی از امام صادق (علیه السلام) وارد شده که خلاصه آن این است که: «معنای سلام در پایان هر نماز، امان است و هر کس تسلیم امر الهی باشد در امان است و سلام نامی از نامهای خداوند متعال است که میان خلق خود به ودیعت نهاده تا معنی و محتوای آن را در داد و ستدها و امانتداریها و روابط با هم و صحت آمیزش و معاشرتها به کار ببرند.

چنانچه خواستی سلام را جای خود نهی و حق معنای آن را ادا کنی، باید از خدا پروا کنی و دین، دل و عقلت از گزند خودت در سلامت باشد. و آنها را به تیرگی گناهان نیالایی و باید فرشتگان نگهبانت را سلامت بداری، آنها را نیازاری و ملولشان نسازی و با بد رفتاری با ایشان آنان را از خود نترسانی. آنگاه دوستت و سپس دشمنت (باید از جانب تو در سلامت باشد) که